

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**P.Terentij sex: || quae extant: Comoediae. An= || dria.
Eunuch[us]. Heautontimo= || rumenos. Adelphi. Ecyra. ||
Phormio. || ... [qui]= || b[us] erudita Philippi Mele Brettani
p̃posita est epi || stola ... || ...**

Terentius Afer, Publius

Lipsiae, 1519

Actvs qvintvs

[urn:nbn:de:bsz:31-114211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114211)

PHORMIONIS

Hæc referam? aut unde nunc mihi auxilium petam?
Nam vereor hera ne ob meum suasum indigne iniuria afficiatur,
Ita patrem adolescentis facta hæc tolerare audio uolenter. Ch.
Nam quæ hæc est anus exanimata, a fratre quæ egressa est meor So.
Quod ut facerem egestas me impulit cum scire infirmas nuptias
Hæc esse, ut id consulerem, interea uita ut in tuto foret. Ch.

*Scruat deazuport
Vid scindus colligat
ml. Et quod ut ille in
quis. Sed quæcunq; uult
aliquid tunc inferam impo
me. Sim uideo et p
et. Sicut scilicet hinc d
meo. Et in pte ut
deus. Sicut se esse om
lis. pnam ut Gallo
scilicet*

Certo ædepol (nisi me animus fallit) aut parum oculi spiciunt,
Mæa nutricem gnatae uideo. So. Neq; ille inuestigator,

Ch. Quid agam? So. Qui est eius pater?
Ch. Adeon, an maneo, dum ea q̄ loquor magis cognoscam? So.

Quod si eum nunc reperire possim, nihil est quod uerear.
Ch. Ea st ipsa, Colloquar. So. Quis hic loquitur?

Ch. Sophrona. So. Et meum nomen nominat. Ch.
Respice ad me. So. Dii obsecro uos, è hic Striphor? Ch. Non. So.

Negas? Ch. Cede hinc a forib; paulul; istorsu sodes So. hrona,
Ne me istoc posthac noie appellabis. So. Quid? non es obsecro

quem semper te esse didicisti? Ch. Est. So. quid has metuis forest?
Ch. Conclusam hic habeo uxorem suam, uerum istoc de noie

eo perperam olim dixi, ne uos forte imprudetes foris
Effutiretis, atq; id porro aliqua uxor mea rescisceret. So.

Hem istoc pol nos te hic inuenire miseræ nunq; potuimus. Ch.
Eho dic mihi qd tibi rei est cū familia hac, unde exis? (uit gnata,

Aut ubi illæ sunt? So. miseram me. Ch. hē qd est uiuūt ne? So. ui.
Matrem ipsam ex agridine miseram mors consecuta est. Ch.

Male factū. So. ego autem quæ essem anus deserta, egeus, ignota.
Ut potui, uirginē nuptū loqui huic adolescenti, Hæc q̄ è dñs adium

Ch. Antiphoni ne? So. Hem isti ipsi.

*he. solitillu. effutire
qui dicit quod est impo
et. Vnde a uxor foris
miseram me. Et in pte ut
et. Sicut scilicet hinc d*

AC
Ch. qd duas n
Ch. Quid ill
Compositio fa
Sine dote. Ch.
Eueniunt quæ
Qui cum uole
Quod nos am
Sine nostra cu
Nunc quid fa
Eam; animo
Sed per deos a
Nemo ex me f
O
n De
Ira fugias, ne
Accipere ab ill
Vt sit qui uiua
Planissime. D
Verissime. De
Moto ut hoc
Etiam ne id d
Animū. De. H
De. Ira facian
Cam ista ut l
Ge. argentum

Ch. qd duas ne is uxores hz: So. Hau obsecro una qd ille hac sola

Ch. Quid illa altera qua dicit cognata? So. hac e. Ch. qd aist So.

Composito factumst, quo modo hanc amans habere posses

Sine dote. Ch. Dii uostram fidem, q saepe forte temere

Eueniant qua non audeas optare, offendi adueniens

Qui cum uolebam, atq ut uolebam collocatam filiam

Quod nos ambo opere maximo dabamus ut fieret operam

Sine nostra cura maxima, sua cura hac sola fecit. So.

Nunc quid facto est opus uide, pater adolescentis uenit

Eumq animo iniquo hoc oppido scire aiunt. Ch. nihil periclit

Sed per deos atq homines mea esse hac caue resciscat quisq. So.

Nemo ex me scibit. Ch. sequere me, caetera intus audies.

DEMIPHO

GETA

Et Quadrati Octonarii penultima longa.

Ostrapte culpa facimus, ut malos expediet esse

Dum nimium dici nos bonos studemus & benignos.

Ira fugias, ne prater causam, quod aiunt, nonne id sat erat

Accipere ab illo iniuriam? etiam argentum est ultro obiectum

Vt sit qui uiuat, dum aliquid aliud flagitii conficiat. Ge.

Planissime. De. iis nunc praemiumst qui recta praua faciunt. Ge.

Verissime. De. Ut stultissime quidem illi rem gesserimus. Ge.

Modo ut hoc consilio possit discedi, ut istam ducat.

Etiam ne id dubiust? Ge. Haud scio hercle, ut homo st, an mater

Animu. De. Hem mutet aut? Ge. Nescio, uerū si forte dico.

De. Ita faciam, ut frater censuit, uxorem huc eius adducam

Cum ista ut loquatur. Geta abi, praenuncia hanc uenturam.

Ge. Argentum inuentum est Phædriae, de iurgio siletur.

Y ũ

Voc enim temere
ad apud Dilectum
uatio cor et uini fiat
insperata enim p
fauor uari uari sp
lustratum
sed communis fortuna tua
humanae seruauit
te inter diu plus ual
quam consilia et uat
sic et phidias ait magis
seruata quæritur quæda
Inhaerent et hoc
Dilectum apud antioch
accipimus et si seruo
le diuina quæda p
cud inter oppida uand
et admodum
Vnus huius uerbi q portabat
equibus

Conqueritur hanc h di
fugit auctu culpa in
stultu infama ueridiff
quare pulcherrime in
funda bona dicitur
seruat
Ne est de da ogu
fugit in diu ueridiff
Quæ aut fieri ueridiff
una sequatur ad cau
sine periculo
Hoc ad ueridiff
ut sic a h quid
Et diu faciam
uera ueridiff
seruata quæritur

*Declaratio is blaxe dicitur vel una facere qui e presentibus in alio se in una dicitur replicare ut alibi dicitur
rebus impeditur et a demore quocumque veritas facere et ab alio in se uno plures dicitur
se forte maiore accepta pecunia comparat*
PHORMIONIS

De quo
Prouisum est ne in praesentia hac hinc abeat, quid nunc porro
De quo
Quid fiet? in eodem luto haeritas, ubi uirum solus
De quo
Geta, praesens quod fuerat malum in diem abiit, plaga crescut
De quo
Nisi prospicis, nunc hinc domū ibo, ac Phanium edocebo
De quo
Ne quid uereatur Phormionem, aut eius orationem.

In hac scena Demipho
DEMIPTHO. NAVSISTRATA. CHREMES.

C Osonarii, & Quadrati mixti.

Gedum ut soles Naustrata, fac ut illa placetur nobis,

Ut sua uoluntate id quod est faciendum faciat. Na. Facia. De.

Pariter nunc opera tua me adiuues, ac dudum reopitalata es. Na.

Factum uolo, ac pol queo minus uiri culpa, quam me dignum sit. De.

Quid autem? Na. Quia pol mei patris bene parta indiligenter

Tutatur: nam ex his praedis talenta argenti bina

Statim capiebat, hem uir uiro quod praestat? De. bina quod so? Na. *

Ac rebus uilioribus multo, tum duo talenta. De. Hui. Na.

Quid haec tibi uident? De. Scilicet. Na. Virum me natam uellem,

Ego ostendem. De. Certo scio. Na. Quo pacto? De. parce sodes,

Ut possis cum illa, ne te adulescens mulier defatiget. Na.

Facia ut iubes, sed meum uirum abs te exire uideo. Ch. He Demipho.

Iam illi datum est argentum? De. Curauit ilico. Ch. Nollem datum.

Hei uideo uxorem, pene plusquam sat erat. De. cur nolles Chreme? Ch.

la recte. De. quod tu feceris locutus cum ista es, quam ob rem hanc ducimus. Ch.

Transgessi. De. Quid ait tandem? Ch. Abduci non potest.

De. Quid non potest? Ch. Quia uterque utriusque est cordis.

De. Quid istuc nostra? Ch. Magni praeter

haec cognatam cooperi esse nobis. De. Quid deliras? Ch. sic erit.

Non temere dico, redi mecum in memoria. De. Satin sanus es? Na.

*comparatio idonia
pro hypotico*

*uoluntate periculis sine
rebus loquens dicitur*

*Et uideatur esse
dicitur ut alibi dicitur
quod non refertur
modo ut ad se
reponat et Phanium*

ACT
Hui obsecro u
Patris nome a
Ch. norat. De.
Neg intelliges
Na. miror quid
Equidem hercl
Ut propior illi
Eamus ad ipan
Ch. Ah. De. quid
De. uin me crea
Vin satis quaest
Amici uostri, q
De. Hanc igitur
Ch. Sic. De. Ire
Na. Sic pol con
Manere hanc,
Quid istoc nego
Ch. O Iuppiter
Dii nos respiciu
Quo pacto id p
De. At in intro

Hau obsecro uide ne in cognatā pecces. De. Nō est. Ch. Ne nega

Patris nomē aliud dictum est, hoc tu errasti. De. non norat patrē

Ch. norat. De. cur aliud dixit? Ch. nunq̄ ne hodie concedes mihi

Neḡ intelliges? De. Si tu nihil narres? Ph. Pergis?

Na. miror quid hoc fiet. De.

Equidem hercle nescio. Ch. Vin scire? at ita me seruet Iuppiter.

Vt propior illi q̄ ego sum, ac tu nemo est. De. Dii uostram fidem,

Eamus ad ip̄am una omnes nos, aut scire, aut nescire hoc uolo.

Ch. Ah. De. quid id est? Ph. Ita ne paruum mihi fidem esse ap̄d te

De. uin me credere

Vin satis quæsitum mihi istuc esse? age fiat quid illa filia

Amici uostri, quid futurum est? Ch. Recte,

De. Hanc igitur mittimus? Ch. Quid ni? De. Illa maneat

Ch. Sic. De. Ire igitur tibi licet Naufistrata.

Na. Sic pol̄ comodius esse in omnes arbitror, q̄ ut cœperas

Manere hanc, nam perliberalis uisa est cum uidi mihi. Ch.

Quid istoc negotii est? De. Iam ne opperuit hostium? De. Iam

Ch. O Iuppiter,

Dii nos respiciunt, gnatam inueni nuptam tuo filio. De. Hem,

Quo pacto id potuit? Ch. Nō satis rarus est ad narrandū hic loc̄.

De. At tu intro abi. Ch. Heus ne filii nr̄i quidē hoc resciscant uolo.

ANTIPHO.

Quadrati ut superiores

Aet̄ sum ut ut mer̄ res sese h̄nt fratri obrigisse qd̄ uolt

I Qam scitū est eiusmodi parare in animo cupiditates

Quibus cum res aduersæ sient, paulo mederi possis.

Hic simul argentum ut repperit, cura sese expediuit,

Y iii

*ad huc uari scilicet lo
proprietate
id est lo uari
Iam illud concedere
in consuetudine et usque
lassi in loco dicitur et
alio q̄ multa p̄
et scilicet dicit*

*Et pulchra et laue
dignis interrogatio
ad te et dicitur
nam si p̄peruisset
de q̄ se uide Galat. 1.*

*Ingeniose et laudatarij
p̄ta sunt Phraon ip̄s
laudibz uelut et dicitur
Demipho frater
ad huc filio uelut et ad
p̄phasi uelut sunt*

*Primum hec se
regulatione utitur
Phedro de p̄p̄tibus
laure redem dicitur
autem h̄nt q̄ quæstio
p̄ se ut uelut et
est exp̄tione
Et cum uelut
in unum cap̄ et uelut
in unum p̄ frater dicitur
et et p̄p̄tibus. Genua
frat̄.*

PHORMIONIS

Ego nullo possum remedio me euoluere ex his turbis, et his difficilia sunt
Quin si hoc celetur, in metu. sin patefit, in pbro siem.
Nec me domū nunc recipere, ni mihi esset spes ostentata
Huiusce habendæ. sed ubi nam Getam inuenire possum,
Ut rogem, qd' tempus cōueniendi patris me capere iubeat?

Laepro arguato dicit

Phormio fuit egre-
gus, et ad negotia
audax se in ore no quid
uult. si sibi apud fides
simulacrum se

PHORMIO.

ANTIPHO.

Octonarii.

Argentum accepi, tradidi Lenoni, abduxi mulierem.

Curavi ppria ea Phædria ut potiret, nā emissa ē manus.

Nunc una res restat mihi quæ etiam cōficiunda, ocium

A senibus ad potandū ut habeā. nam aliquot hos sumā dies. An.

Sed Phormio ē, qd' ais? Ph. qd' An. qd' nam nūc factus Phædria?

Quo pacto facietatē amoris ait se uelle sumere? Ph.

Vicissim partes tuas acturus est. An. Quas? Ph. Ut fugitet patrem.

Dicere est eleganter

Te suam rogauit rursus ut ageres causam, ut pro se diceret,

Nam poturus est apud me, ego me ire senibus Sunium

Sunium proferat

Dicam ad mercatum, ancillulam emptū, quā dudū dixit Geta.

Ne cum hic nō uideant, me cōficere credant argentum suum.

Sed hostiū cōcrepuit abs te. An. Vide qs egredias. Ph. Geta est.

Dicit Antiphon a Geta

GETA.

ANTIPHO.

PHORMIO.

Octonarii Quadrati & Senarii nonnulli.

Fortuna, o fors fortuna quantis commoditatibus,

Sunt qui fortunam

Quā subito hero meo Antiphoni ope nra hūc honorastis diem?

An. Quid nā hic sibi uolt? Ge. nosq' amicos ei' exonerastis metu.

Sed ego nūc mihi cesso, q' nō humerum hūc onero pallio.

Atq' hominē ppero inuenire, ut hæc quæ cōtigerint sciat? An.

Num tu intellegis quid hic narret? Ph. num tu?

quod Donatus est fortis
aut fortuna est bona
et sibi fortuna enim
et cetera

Do. et Ph. autem
sed dicebat quod
no fortuna est
in fact. et ab p. probat

Ubi

quidam

quod

quod

quod

quod

quod

quod

quod

quod

An. Nihil. F
Ad leno
Nū mirū a
Peggin her
Vapulabis.
Curialis ue
Familiari
Ph. Congre
Omnia qua
Nam sine co
An. Ita uelin
Ge. Satin est
Quin tu hi
Tu quoz hi
Vt mō arge
Sumys prof
Quā ob rē t
Vbi in Gyne
Pone apprat
Quam ob re
Sophrona m
Eumq' nunc
Sulpenso gra
Animam co
Hoc modo
Facinus audi
Quod t Ge. C

Priusq̄ dilapidet nostras triginta minas.

Vt auferamus. Ph. Demiphonem si domist

Visam ut quod. De. At nos ad te ibamus Phormio. Ph.

De eadem hac fortasse causa? De. Ita hercle. Ph. Credidi,

Quid ad me ibatis? ridiculam, an uerebamini

Ne non id facerem quod recepissem semel?

Heus heus, quatacūq; hæc mea paupertas est, tamen adhuc

Curam unum hoc quidem, ut mihi esset fides.

Ch. Est ne ita (ut dixi) liberalis? De. Oppido. Ph.

Itaq; ad uos uenio nunciatum Demipho,

Paratum me esse, ubi uolitis uxorem dare.

Nam omnes posthabui res mihi, ita ut par fuit

Postq̄ tantopere id uos uelle animū aduorteram.

De. At hic dehortatus est me ne illam tibi darem.

Nam quis erit rumor populi inquit, si id feceris?

Olim cum honeste potuit tum non est data.

Nunc uiduam extrahi turpe est, ferme eadem omnia

Quæ tute dudum coram me incusaueras. Ph.

Satin superbe illuditis me? De. Qui? Ph. Rogas?

Quia ne alteram quidem illam potero ducere.

Nam quo ore redibo ad eam quam contempserim? Ch.

Tum autem Antiphonem uideo ab sese amittere,

Inuitum eam, inique. De. Tuum autem uideo filium

Inuitum sane mulierem ab se amittere.

Sed transi sodes ad forum, atq; illud mihi

Argentum iube rursus rescribi Phormio.

Ph. Quod? ne ego prescripti porro illis quibus debui? De.

Y V

*Ma reaper tu quod
Curo ut si habuit
sic tamē scilicet
est promittere et sic
pallere.
Et hoc quidē huius
sermone pappi
taliū huius, sed ubi
fuit et ueritate et
habetur est. Et
fides et ut Antiphoni
et Lucio scilicet
hæc fundamēta. No
dum ut fiat. In
Dea et multa est
templi inquit.
1110/15*

*Deba huius superilla
quo est fides ad fiam
legit.*

PHORMIONIS

Quid igitur fiet? Ph. Si uis mihi uxorem dare

Quam despondisti, ducam, sin est ut uelis

Manere illam apud te, dos hic omnis maneat Demipho.

Nam, non est æquom, me propter uos decipi,

Cum ego uestri honori causa, repudium alteri

Remiserim, quæ tantundem dotis dabar.

De. I hinc in malam rem cum istac magnificentia

Fugitiue, etiam nunc credis te ignorari.

Aut tua facta adeo? Ph. Irritor. De. Tun hanc duceres

Si tibi data esset? Ph. Fac periculum. De. ut filius

Cum illa habitet apud te, hoc uestrum consilium fuit.

Ph. Quæso quid narras? De. Quin tu mihi argentum cedo.

Ph. Immo uero, tu uxorem cedo. De. In ius ambula.

Ph. In ius enim uero, si porro esse odiosi pergitis.

De. Quid facies? Ph. Ego ne te me uos indotatis modo

Patrocinari fortasse arbitramini,

Etiam dotatis soleo. Ch. Quid id nostra? Ph. Nihil,

Hic quandam noram, cuius uir uxorem. Ch. Hem. De. Quid esse?

Ph. Lemni habuit aliam. Ch. Nullus sum. Ph. Ex qua filiam

Suscepit, & eam clam educat. Ch. Sepultus sum. Ph.

Hæc adeo illi ego iam denarrabo. Ch. Obsecro

Ne facias. Ph. Oh, tun is eras? De. Ut ludos facit. Ch.

Missum te facimus. Ph. Fabulæ. Ch. Quid uis tibi?

Argentum quod habes condonamus. Ph. Audio,

Quid uos (malum) ergo me sic ludificamini,

Inepti uestra puerili sententia?

Nolo, uolo, uolo nolo, rursum cedo, cape,

Argimus
tatu ergo
trahit.

De enim Porro
epus postea fiam
et in modo oratione
cum pater dicitur
et dicitur hoc: fac
tut.

Aperitur Phormio
dicitur de partibus
Hinc Chremes in
comparatio

Dicitur. Condoneo
tibi hanc rem et con
doneo te hoc et est
rem.

Dei enim est et
neste puerum
dicitur sit nisi re
vel ipse huius vel puer
habund est

Quod dictu
Ch. Quo pa
Nisi me dix
Ch. Monstr
Ph. Inieci l
Hicine ut a
Tam aperte
Animo uiril
Vides peccat
Neg iam id
Nunc quod i
Id nosmet ir
Tum hunc i
Vicisci. Ph.
Hi gladiator
At uereor ut
Ego redigam
Cum de med
Ita ne agitis
Non hercle
An tu ubi pe
Neg huic sis
Quin nouo
Venias nunc
Hicse ego di
Vt ne restin
Malum, qu

Quod dictum indiditumst, quod modo erat ratum, irritumst.

Ch. Quo pacto, aut unde hæc hic rescivit? De. Nescio.

Nisi me dixisse nemini, id certo scio.

Ch. Monstri (ita me Dii ament) simile.

Ph. Inieci scrupulam, De. Hem,

Hicne ut a nobis hoc tantum argenti auferat

Tam aperte irridens? emori hercle fatius est,

Animo uirili presentiq; ut sis, para.

Vides peccatum tuum esse elatum foras,

Neq; iam id celare posse, te uxorem tuam

Nunc quod ipsa ex aliis auditura sit Chreme,

Id nosmet indicare placabilis est.

Tum hunc imparatum poterimus nostro modo

Vlcisci. Ph. At at, nisi mihi prospicio, hæreo

Hi gladiatorio animo ad me affectant uiam. Ch.

At uereor ut placari possit. De. bono animo es,

Ego redigam uos in gratiam hoc frætus Chreme.

Cum de medio excessit, unde hæc suscepisti tibi. Ph.

Ita ne agitis mecum? satis affute aggredimini?

Non hercle ex re istius me instigasti Demipho.

An tu ubi peragere tibi quod libitum fuit feceris,

Neq; huic sis ueritus fæminæ primariæ,

Quin nouo modo ei faceres coptumelias,

Venias nunc precibus lautum peccatum, tuum?

Hisce ego dictis illam ita tibi incensam dabo,

Vt ne restinguas lachrymis si extillaueris. De.

Malum, quod isti Dii Deaq; omnes duint,

Scrupulus uero lapillus est
in instrumentis quibus in castis
uoluntate ut p. dubio d
q. soloi

prohibi quo significat
tudi ad uicium
eius proprio etia pericu
tentat. uanula eliator
compato ad uicium
p. d. e. uic. s. uic. p. d.
uic. d. uic. uic. h. uic.
gladiorum in arena pugnat
p. uic. uic. uic. uic. uic.
sui prodigi uic. uic. uic.
uic. uic. uic. uic. uic.

U. lachrymæ est ut Donatus
uic. uic. uic. uic. uic. uic.
uic. uic. uic. uic. uic. uic.
uic. uic. uic. uic. uic. uic.

PHORMIONIS

Tanta ne affectum hominem quenq̄ esse audacia?

Nonne hoc publicus scelus hinc deportariet

In solas tetras? Ch. In id redactus sum loci

Vt quid agam cum illo nesciam profus. De. Ego scio,

In ius eamus. Ph. In ius? huc si quid lubet. De.

Assequere ac retine, dum ego hinc seruos euoco.

Ch. Etenim nequeo solus, accurre huc. Ph. Vna iniuriaff

Tecum. Ch. Lege agito ergo. Ph. altera est tecum. Chreme.

De. Rape hunc. Ph. Ita ne agitis? enimvero uoce est opus,

Naustistrata exi. Ch. Os opprime. De. Impurum uide

Quantum ualer. Ph. Naustistrata inq̄. Ch. Non taces? Ph.

Taceam. De. Nisi sequitur, pugnos in uentremingere,

Vel oculum exculpe. Ph. Est ubi uos ulciscar locus.

NAVSISTRATA. CHRE. PHOR. DEMIPHO.

Senarii, & Octonarii.

Vis nominat me? Ch. hem. Na. qd istd' turbæ est obsecro

9 Mi uir? Ph. he quid nunc obstupuisti? Na. quis h' homo e?

Nō mihi respōdes? Ph. Hicne nunc ut tibi respōdeat

Qui hercle ubi sit nescit? Ch. Caue isti quicq̄ credas. Ph.

Abi, tange, si non totus friget me eneca. Ch.

Nihil est. Na. Quid ergo est? quid istic narrat? Ph. Iam scies

Aufculpta. Ch. Pergin credere? Na. Quid ego obsecro

Huic credam qui nihil dixit? Ph. Delirat miser

Timore. Na. non pot temere est quod tu tam times. Ch.

Egon timeo? Ph. Recte sane quando nihil times.

Et hoc nihil est quod ego dico, tu narra. De. Scelus

Tibi narret? Ph. Eho tu factum est, abs te sedulo

Est cum lege agere

Nec blivna

Profratre
Ch. At. Na.
Non opu
In Lemno
Ph. Clam
Vxorem
Sic factur
Suscepit ia
Proh Dii i
Hoc actum
Quam mi
Demipho
Hæcine er
Lemni? h
Ego Naust
Sed ea qu
Nam, neq
Vinolentus
Eam comp
Ea mortem
Quam ob
Na. Quid e
Sed quid sp
Jam tum er
An mea for
Quid mihi
Ph. Exequia

Pro fratre. Na. Mi uir non mihi narras?

Ch. At. Na. Quid at? Ch. *in uocatio uniusfratris in uocare indicat*

Non opus est dicto. Ph. Tibi quide, at scito huc opus est

*Interumpit utrumque
sua narratione et
phrasibus*

In Lemno. Ch. Hem quid ais? De. Non taces?

Ph. Clam te. Ch. Hei mihi. Ph.

Vxorem duxit. Na. Mi homo, Dii melius diuint. Ph.

Sic factumst. Na. Perii misera. Ph. & inde filiam

Suscepit iam unam dum tu dormis. Ch. Quid agimus? Na.

Proh Dii immortales, facinus miserandum & malum. Ph.

Hoc actumst. Na. An quicq hodie est factum indignius

Quam mihi, ubi ad uxores uentum est, tum sunt senes.

Demipho te appello, nam me cum hoc distaret loqui.

Hæcine erant itiones crebrae, & mansiones diutinae

Lemni? hæcine erat ea quæ nostros fructus minuit utilitas? De

Ego Nausistrata esse in hac re culpam meritam non nego.

Sed ea, quæ sit ignoscenda. Ph. uerba sunt mortuo. De. *Quam stup est hic*

Nam, neq negligentia tua, neq id odio fecit tuo, *quæ mortuæ sunt. Unde de hoc uerbum*

Vinolentus fere abhinc annos quindecim mulierculam

Eam compressit, unde hæc natast, neq post illam unq attigit.

Ea mortem obiit, e medio abiit, qui fuit in re hac scrupulus.

Quam ob rem te oro, ut alia tua facta sunt, æquo aîo hoc feras.

Na. Quid ego æquo animo? cupio misera in hac re iâ defungier. *Rare intercepit*

Sed quid sperem? ætate porro minus peccaturû putem? *fidem per tute*

Iam tum erat senex, senectus si uerecundos facit. *rogatione, opposito*

An mea forma atq ætas nunc magis expecteda est Demipho?

Quid mihi affers, q ob re expectem aut sperè porro non fore?

Ph. Exequias Chremeti, quibus est comodû, iamiam tempus est. *loquutus apud se sol*

fac

*phrasibus et Chrem
et tempore morte*

PHORMIONIS

Sic dabo, age nunc, age, Phormionem qui uolet lacessito,

Faxo tali eum mactatum atq; hic est infortunio,

Redeat sane in gratiam, iam supplicii satis est mihi.

Habet hæc, ei quod dum uiuat usq; ad aurem obganniat.

Na. An meo merito credo, qd ego nûc cômemorê tibi Demiphô

Sigillatim, qualis in hunc fuerim? De. noui a que omnia

Tecum. Na. merito hoc meo uidetur factum?

De. minime gentium.

Verum quando iam accusando fieri infectum non potest,

Ignosce. orat, confitetur, purgat, quid uis amplius? Ph.

Enimuero priusq; hæc dat ueniam, mihi prospiciam & Phædræ.

Heus Nausistrata priusq; huic respondeas temere, audi. Na. qd est?

Ph. Ego minas triginta per fallaciam ab illo abstuli,

Eas dedi tuo gnato, is pro sua amica lenoni dedit, Ch.

Hem quid ais? Na. adeo hoc indignum tibi uidetur, filius

Homo adulescens si habet unam amicam, tu uxores duas

Nihil pudet? quô ore illum obiurgabis? responde mihi.

De. Faciet ut uoles. Na. immo ut iam scias meam sententiam,

Neq; ego ignosco, neq; promitto quicq;, neq; respondeo

Priusq; gnatum uidero, eius iudicio permitto omnia.

Quod is iubebit faciam. Ph. mulier sapiens es Nausistrata. Na.

Satin tibi est? Ph. immo uero pulchre discedo & probe,

Et præter spem. Na. tuum nomen dic quod est, Ph. mihi?

Phormio uestræ familiæ heres & amicus, & tuo summus phædræ.

Na. Phormio, at ego ecastor posthac tibi qd poterô, & quæ uoles

Faciam atq; dicam. Ph. benigne dicis. Na. Pol meritû est tuum. Ph.

Vin primû hodie facere qd ego gaudeam Nausistrata?

*Quauis obgannare
loqui bulgarie sit
t quæ ad impia
equissime rasset
ha accusatio a suo
innocentia*

*Tam lactu et alibi
quidem infertum
sate possit*

*uuita lepling ad
quidam qd gaspion
et et simplicitate*

AC
Et qd tuo u
Na. Pol ue
Ch. Fiat,
Iudex nost
PVB. TERE
E
R
ne refert Ael
to constat,
institutum,
genii, & ele
Terentio pa
nit, quibus p
cellus. P. Scri
bane eundê T
pione, & C. A
tare. qua in
inferuire, ad
Ceciliû, qui se
seruauit, ei q
dias sex copol
eis, in sermone
propriate, u
in eo scribent
Q. Ennium. N
marioribus re
Adit, reliqua

Et qđ tuo uiro oculi doleāt ^{qđ ego fecer me} Na. cupio. Ph. Me ad cœnam uoca,
Na. Pol uero uoco. De. Eamus intro hinc.

Ch. Fiat, sed ubi est Phœdria,
Iudex noster ^{hic} Ph. Iam hic faxo aderit.

VALETE ET PLAVIDITE CALLIO.
PIVS RECENSVI.

PVB. TARENTII VITA EX LIBRO PRIMO PETRI CRINITI,
DE POETIS LATINIS.

TARENTIVS Poeta Comicus Carthaginēsis patria fuit,
Romam perductus traditur, cum in tenera ætate foret
quibus potissimū bellis id accidit, parum cōpertū est,
ut refert Aelius Donatus ex Fenestellæ cōmentariis. Illud pro cer-
to constat, eū Romæ diligentia Terentii Lucani patroni, accurate
institutum, atq; liberalibus disciplinis eruditū. Cūq; facilitate in-
genii, & elegantiā in primis excelleret, breui consequutus est, ut a
Terentio patrono esset manumissus. Per ea tempora in scena flo-
ruit, quibus præclari atq; egregii ciues Romæ habiti sunt. M. Mar-
cellus. P. Scipio. Q. Fabius Maximus. Neq; desunt autores, qui scri-
bant eundē Terentium, maxima familiaritate uixisse cum. P. Sci-
pione, & C. Lælio. Sæpeq; solitum apud nobiliores ciuitatis cœni-
tare. qua in re dum placere illis opera nititur, eorumq; cōmodis
inseruire, ad summā inopiam traditur redactus. Statiū præterea
Ceciliū, qui scribendis Comœdiis excelluit, magna diligentia ob-
seruauit, eiq; suas fabulas more ueterū recitare consueuit. Comœ-
dias sex cōposuit, easq; ab Apollodoro, & Menandro poetis Græ-
cis, in sermonem latinum conuertit, tanta sermonis elegantiā, &
proprietas, ut eruditorū iudicio, nihil perfectius, aut absolutius
in eo scribendi genere habitū sit apud latiuos. sequutus est in his
Q. Ennium. M. Plautum, & Neuium, ut ipse testat, cum suis calū-
niatoribus respōdet. Phormionē, & Ecyram ab Apollodoro tran-
sulit, reliquas quatuor a Menandro: Aelius Donatus qui cōplura

diligentissime de hoc poeta scribit, cum alia multa in eo comen-
dat, tū præcipuū dicit, qđ in scribendis fabulis, & arte usus est,
& ut amorē antiquū retinuerit, & ita temperauit affectus, ut neq;
ad Tragicā magnitudinē intumescat, neq; abiiciat ad historiam,
quod minime factum est inquit a Plauto, Afranio, & cæteris Co-
mædiarū scriptoribus. M. Cicero in epistola ad T. Atticum refert.
Pub. Terentiū esse optimum auctore latinæ, eiusq; fabulas mul-
tas existimasse, propter elegantiam sermonis, a C. Lælio scriptas,
quā opinionem idem Terentius maxime uidef confirmasse, quo
magis calumniatores suos in odium traheret. sic enim refert in
Adēlphis fabula sub persona prologi.

Quod illi maledictum uehemens existimant,
Eam laudem ducit maximam, cum illis pascet,
Qui uobis uniuersis, & populo placent,
Quorum opera in bello, in ocio, in negotio,
Suo quisq; tempore usus est sine superbia.

C Horati⁹ Flacc⁹, ueterū poetarū optimus censor, in Cecilio gra-
uitatē, in Terentio artem p̄stituit, qua inter cæteros comicos mi-
rifice excelluit, qđ Quintilian⁹ uidef sentire in libris ad Marcel-
lū Victorinū. Sed idem tū inquit maiore gratiā habuisset, si intra
Trimeros p̄stitisset. Ausonius quoq; Virgiliū Homero. Terentium
Menādri adiungit, eiq; elegantia latinæ sermonis p̄cipue tribuit.

Tu quoq; qui latium lecto sermone Terenti
Comis, & astricto percurris pulpita focco.

Traditū est, illū post editas aliquot Romæ fabulas, in græciam
ad nauigasse, quo facilius disciplinas Græcorum atq; instituta per-
ciperet, plurimasq; fabulas a poeta Menandro in latinū conuer-
tisse, quæ factō naufrago perierunt. De obitu illius uaria scribunt
auctores. In Arcadia obiisse, cum alii plures testantur, tum poeta
Ausonius, ob nimium dolorem amissarum fabularum, quas ip-
se nauī præmiserat. De forma illius atq; effigie referuntur complu-
ra ab Aelio Donato, qui eiusdem comædias magna eruditione
interpretatus est. Argumenta illa quæ Terentianis fabulis præpo-
nuntur a Sulpitio Apollinari illustri grammatico composita sūt,
Quod cum aliis multis argumētis, tum maxime antiquitate Co-
dicum probari potest, in quibus nomen Sulpicii legitur.

FINIS.